

§ tiskového zákona zbraní proti literární kritice

V tomto čísle naleznou čtenáři „opravu“ p. Em. z Lešehradu. Uveřejnil jsem ji úmyslně, ačkoliv nevyhovuje ani formálním požadavkům zákona — jako smutný dokument literární kultury české: spisovatel hájí se proti kritikovi paragrafem, k němuž berou v poslední době útočiště hlavně farní úřady! Aby nebylo tedy pochyby, opakuju tu veřejně p. Lešehradovi, co jsem mu napsal v listě: že jeho překlady jsou špatné a že místo tří dokladů p. Šimkových mohl bych mu jich dodat třicet, kdyby věc za to vůbec stála. Doufám, že do příštího čísla obdržím od něho „opravu“ roztomilého úředního stylu: Není pravda, že moje knížka jest špatná, nýbrž spíše jest pravda, že moje knížka jest dobrá.

Březinova básnická kniha Ruce

vyšla nedávno v 2. vydání v Kosterkově Symposionu, mnohem levnějším než původní vydání s kresbami Bílkovými. Pozdravujeme vřele tuto novou edici mohutné básnické symfonie Březinovy, nejkładnějšího snad jeho díla, knihy velikého Ospravedlnění.

V Národopisném museu československém

v Kinské vystavuje právě pí Jedličková z Tábora, jedna z nejhorlivějších a nejšťastnějších našich sběratelek, která se účastnila již Národopisné výstavy r. 1895, velmi pěknou sbírku výšivek blatských a kozáckých. Jest rozkoší projíti těmito dvěma přízemními místnostmi a zahloubat se do barevného plápolu, odvažovat smělost i diskretnost, s nimiž jsou vyrovnávány a zharmonisovány barevné tóny na těchto jihočeských krojích. Všecko svítí, hýří, kvete i mihotá se na těchto vyšíváných sukních, fěrtoších a plenách, postříkaných někde perličkovými cetkami, šněrovačkách i oprýmovaných kabátčích. Jest to lázeň pro oko, unavené velkoměstskou suchou vápennou šedí, i připomínka estetickému citu, že leží tu mnohý koloristický podnět pro výtvarníka, který čeká jen, aby byl zvednut a domyšlen a docítěn. Přichází již dnes doba, kdy tyto poklady, ceněné a rozebrané posud jen se stanoviska národopisného, začínají býti nazírány okem uměleckým a estetickým: vidí se, jaké bohatství umělecké síly i uměleckého vkusu jest zde složeno, cítí se stále intenzivněji, že o tento podklad musí se opřít i naše moderní hnutí umění aplikovaných, jako se opírá o něj všude tam v cizině, kde nalézá takovou lidovou minulost, předem v Rusku. Staré umění lidové pracovalo bezděky týmiž zásadami poctivosti a účelné zákonnosti, týmž jemným vkusem a taktem, touž výtvarnou intuíci, které založily slávu moderních obroditelů uměleckého průmyslu v cizině; tvořilo z vnitřních možností materiálu a z jeho charakteru a proto stylově, a obdivuhodný jest takt jeho, s jakým dovedlo býti spravedlivé a neznásilňovatí ho. Právě klasické kusy zákonné krásy naleznou se v starších kusech lidového umění. I výstavka blatská a kozácká má jich několik. Byl jsem jimi přímo okouzlen:

jaké diskretní umění, jaký takt, jaká přísná, nemalicherná krásá! Jaká distinkce vkusu a jaký jemnocit, přímo básnický, při vši odvážnosti a smělosti! Novější kusy naproti tomu nemívají již toho bezpečného vkusu, který neopouštěl lidového umělce ani na ostří nože a dovedl šťastně odvážit a vytěžit harmonický účín i z živlů velmi protiběžných, a propadávají již leckdy křiklavé pestrosti. Bylo to opravdové tajemství aristokratického vkusu uměleckého, nad nímž se tu zavřely bezohledné vlny novějších časů.

Pěkné slovo o kulturních povinnostech dělnictva

nalezla socialistická revue Akademie ve svém květnovém čísle. Ve článku *Divadla* referuje se o divadelních představeních, pořádaných na oslavu dělnického svátku 1. května, a píše se: „Volba her, návštěva i průběh těchto představení odpovídaly vesměs významu dne. Tím spíše sluší se zarazit nad tím, že jsou dělníci socialisté, kteří odpoledne prvního máje mohli si dát zahrát ve Vinohradském divadle Jarní vánek, operetu, k níž jest podkladem nejtriviálnější fraška, proniknutá nehlubším materialismem měšťácké požívavosti. Tak jako jsou v politickém a sociálním životě věci, při nichž sociální demokracie neuzavírá kompromisů a úzkostně střeží svůj charakter na rozdíl od stran buržoasních, tak měla by i ve věcech kulturních zavládnout v řadách uvědomělého dělnictva podobná citlivost. Bavit se špatným, triviálním, ryze měšťáckým způsobem v den prvního máje, není to horším prohrěšením se proti velikému ideálu socialismu nežli nějaký taktický přehmat v politickém boji?“

Druhý český sjezd protialkoholní

konán byl v Praze 10. a 11. června [1908] a proneseno bylo na něm nejedno pěkné, statečné slovo, zvláště drem Foustkou a prof. Masarykem. Není pochyby, že pravé jméno přemnohé naší bídy hospodářské, politické, kulturní i literární jest hospodské povalečství a že alkohol drží v hmotné i duševní porobě statisíce, ba miliony našinců, a že boj proti němu jest dobrý boj kulturní. Rád bych za sebe vyslovil jen přání, aby boj proti alkoholu nezvrhoval se v boj proti životu radostnému a plnému a neprojevoval se puritánskou posmušilostí; nikoliv, veselé, radostné barvy ať vlají se zbraní abstinentů českých! Dr Foustka pěkně pověděl, že „abstinence není askese“, že „chce čistší radost životní bez umělého opojení“; ukázal i, jak by získala abstinence kultura estetická a estetika denního života. Rád bych právě s tohoto hlediska dodal k tomu několik vět. Základem estetického citění a ještě více umělecké tvorby jest jistě *opojení*, t. j. zvýšený život vnímavosti smyslové, citové, obrazivé, a právě zde škodí alkohol tím, že tuto zvýšenou vnímavost, bystrost, pružnost otupuje. Kdo jest zvyklý opijeti se těžkým, temným opojením alkoholovým, nemůže opijeti se lehkým, radostným, světlým opojením estetickým; kdo se opíjí alkoholem, jest nevnímavý k opojením vyšším, k opojení, jaké přináší jemnému člověku pohled na krásu přírodní, nebo na krásu lidskou, nebo na krásu uměleckou (člověka nepokazeného alkoholem *opíjí* doslovně již vdýchování čistého, horského